

Banka Kredilerinin Muhasebeleştirilmesi ve Yanlış Uygulamalar

Prof. Dr. Oğuzhan AYDEMİR

“Bir şeyi basit olarak anlatamıyorsanız, konuyu tam olarak anlamamışsınız demektir.”

Albert Einstein

İşletmeler, işletme sermayesi ihtiyacı veya yatırım amaçlı olarak fona ihtiyaç duyduklarında bunu karşılayabilecekleri çeşitli fon kaynakları mevcuttur. Bu fon kaynakları vadelerine göre kısa, orta ve uzun vadeli fon kaynakları olarak sınıflandırılmaktadır. Diğer bir ayrıma göre fon kaynakları yabancı kaynaklar ve özkaynaklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Yabancı kaynaklar içerisinde ise banka kredileri önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma ile de banka kredileri ve muhasebeleştirilmesi konuları ele alınacaktır.

İşletmeler banka kredisi kullandıklarında aldıkları krediyi değişik şekillerde geri ödeyebilir. Örneğin vade sonunda anapara ve faizinin birlikte ödenmesi veya alınan kredinin vade boyunca faiz ve anapara taksitlerini içerecek şekilde eşit taksitler halinde geri ödenmesi şeklinde olabilir. Eşit taksitli ödeme durumunda bankalar tarafından işletmelere ev kredileri, tüketici kredileri veya taşıt kredilerinde olduğu gibi bir ödeme planı verilir. Verilen ödeme planında ödenecek eşit taksitler ve dönemler itibari ile bu tutar içerisinde yer alan faiz tutarları ve anapara taksitleri ayrı ayrı gösterilir.

Örneğin: XYZ İşletmesi nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla Ocak ayında aylık %1 faizle 9 ay vadeli 50.000 ₺ tutarında banka kredisi kullanmıştır. Kredi eşit taksitler halinde geri ödenecektir. Buna göre aylık ödenmesi gereken tutar ve ödeme planı nasıl olacaktır? Alınan banka kredisinin ve faiz ödemelerinin muhasebe kaydı nasıl olacaktır?

Cevap:

Alınan kredi eşit taksitler halinde geri ödeneceği için ilk önce bu taksitlerin tutarı Anuite formülü yardımıyla hesaplanır.

$$PVA = AX \frac{(1 + i)^n - 1}{(1 + i)^n \cdot i}$$

PVA= Alınan Kredi Tutarı

i= Faiz Oranı

n= Dönem Sayısı

A= Yapılacak Eşit Taksit Tutarı

$$50.000 = AX \frac{(1 + 0,01)^9 - 1}{(1 + 0,01)^9 \cdot 0,01}$$

$$50.000 = AX8,5660$$

$$A = 5.837 \text{ ₺ (Aylık yapılacak ödeme tutarı)}$$

Ödeme planına uygun olarak yukarıdaki ödeme kaydı her ayın sonunda yapılır.

YANLIŞ UYGULAMA

Yukarıda yapılması gereken muhasebe kayıtları gösterilmiştir. Fakat uygulama da farklı muhasebe kayıtlarına rastlanmaktadır. Bir kısım işletme ödeme planında yer alan toplam ödeme tutarı olan **52.533,00 ₺'yi** kredi kullanımının muhasebeleştirilmesinde banka kredileri olarak kayıt altına almaktadır. Bunun nedeni olarak da işletmenin toplam borcunun 50.000,00 ₺ değil toplam ödeme tutarı olan **52.533,00 ₺** olması gösterilmektedir. Diğer bir neden olarak da, bankaların işletmelerden istedikleri mali tablolarda işletmenin toplam borcunu görmek istedikleri, bu nedenle banka kredileri olarak ödenecek **faizi** de banka **kredilerine ilave ettikleri belirtilmektedir.**

Bu şekilde yapılacak muhasebe kaydında ödenecek toplam **faiz** tutarı aktifte **“180 Gelecek Aylara Ait Giderler”** hesabına kaydedilerek aktifleştirilmektedir. Buna göre kredi kullanımında yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

-----/-----	
102 BANKALAR	50.000
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	2.533
300 BANKA KREDİLERİ	52.533
-----/-----	

Her ayın sonunda yapılacak anapara ve faiz ödemelerinin muhasebe kaydı yapılmalıdır. İlk ayın sonunda yapılacak muhasebe kaydı:

-----/-----	
300 BANKA KREDİLERİ	5.837
102 BANKALAR	5.837
-----/-----	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	500
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	500
-----/-----	

Yapılan bu kayıtlar yanlıştır.

Bunun nedenleri ise:

1. Ödenecek faizlerin aktifleştirilmesi ve Gelecek Aylara Ait Giderlere yazılması aktif tanımına uymamaktadır. **Bir tutarın aktif olabilmesi için** gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlama ihtimalinin olması gerekmektedir. Burada faiz giderlerinin işletmeye ekonomik fayda sağlaması mümkün değildir. Aksine, işletmeden değer çıkışına neden olacaktır.

2. **“Gelecek Aylara Ait Giderler”** hesabı Tek Düzen Hesap Planında şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Bu hesap, peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme ait giderleri izlemek için kullanılır.”

Bizim örneğimizde peşin ödenen bir gider söz konusu değildir. Bu nedenle bu hesabın kullanılması doğru değildir.

3. Bu şekilde kayıt yapanlar aktif ve pasifin aynı tutarda arttığı için sonuçta bir şeyin değişmediğini iddia etmektedir. Fakat bu şekilde bilanço toplamı gerçeği yansıtmadığı gibi işletmenin toplam varlık ve pasifleri gereğinden yüksek görünmektedir.
4. Ayrıca **pasifteki bir artış fon kaynağı olarak kabul edilmektedir**. Burada banka kredileri gelecekte ödenecek faiz tutarlarını içerdiği için faiz tutarları kadar gerçek olmayan fon kaynağı ortaya çıkacaktır.

Tüm bu nedenlerden dolayı banka kredilerinde işletmenin aldığı kredi tutarı faiz tutarları olmadan kayda alınmalı ve oluşacak faiz tutarları tahakkuk esasına göre finansman giderlerine aktarılmalıdır.